	פרשת ויקהל:
ויקהל משה את כל עדת בני ישראל וגו' רבי חייא פתח ויאמר שאול אל הקיני לכו סרו רדו וגו' בא וראה מה כתוב בעמלק פקדתי את אשר עשה עמלק לישראל וגו' והקדוש ברוך הוא בכל הקרבות שעשו שאר העמים לגבי ישראל למה לא היה קשה לפניו כמו הקרב שעשה עמלק אתם אלא ודאי הקרב של עמלק היה בכל הצדדים למעלה ולמטה שהרי באותו זמן התחזק הנחש הרע למעלה והתחזק למטה.	ויקהל משה את כל עדת בני ישראל וגו' רבי חייא פתח (ש"א טו ו) ויאמר שאול אל הקני לכו סורו רדו וגו' תא חזי מה כתיב (&) בעמלק (שם ב) פקדתי את אשר עשה עמלק לישראל וגו' וקודשא בריך הוא בכלהו קרבין דעבדו שאר עממין לגבייהו דישראל מאי טעמא לא אקשי קמיה כהאי קרבא דעבד עמלק לגבייהו[984] אלא ודאי קרבא דעמלק הוה בכל סטרין לעילא ותתא דהא בההוא זמנא אתתקף חויא בישא לעילא ואתתקף לתתא
מה הנחש הרע אורב על פרשת דרכים אף כאן גם עמלק נחש רע היה לישראל שארב להם	מה חויא בישא כמין על פרשת ארחין אוף הכא נמי עמלק חויא בישא הוה לגבייהו דישראל דכמין לון
	קצה/א
על פרשת דרכים שכתוב אשר שם לו בדרך בעלתו ממצרים אורב היה לו למעלה לטמא את המקדש ואורב היה למטה לטמא את ישראל מנין לנו שכתוב אשר קרך בדרך כתוב כאן אשר קרך	על פרשת ארחין דכתיב (ש"א טו ב) אשר שם לו בדרך בעלותו ממצרים כמין הוא לעילא לסאבא מקדשא וכמין הוה לתתא לסאבא לישראל מנלן דכתיב (דברים כה יז) אשר קרך

[984] מאי טעמא לא אקשי קמיה וכו', מזל"ן [משה זכותא לי נראה] שלא ייסד קושיתו על מצות (דברים כה יז) זכור את אשר עשה לך עמלק, מפני שגם נגד אומות אחרות יש מצוות בתורה להזכירנו זה שהרעו לנו כגון (שם כג ד) לא יבא עמוני. אבל עיקר הקושיא הוא על פקדתי וגו' מפני שתי סבות, האחת מה שלא עשה כן לכל אומה מצרינו לחזור ולהזהיר על המעשה בקיום המצוה, והשנית מה שייחד הדבר לעצמו. וז"ש וקב"ה בכלהו קרבין וכו', ירצה למה הכניס ה' יתברך עצמו לתגר זה [לומר פקדתי ומייחד הדבר לעצמו], היל"ל בלשון מצות תורתו זכור את אשר עשה וגו', ולא לומר פקדתי כאילו היה הוא יתברך נוגע בדבר. ותירץ אלא ודאי קרבא וכו'. בתחילה אציע בקיצור תכלית מגמת עמלק ימח שמו [ומחשבתו] יען נשתנה מאד מיתר הגוים אויבי ישראל, שכולם היו רוצים בקיומם של ישראל אבל השתדלו לשעבדם ולהכניעם תחתיהם להגדיל ממשלתם בשעבוד הבירורים ביניהם, ולא מלאם לבם לחשוב מחשבות להרוס בנין הקדושה העליונה, רק הצר הגדול עמלק הוא היושב במארב לעשות קרבא וכו' בכל סטרין לעילא ולתתא. צריך להשכיל ששורש עמלק היה מראשית עולמות הטומאה המתחילים מכנגד אחורי היכל הרצון דבריאה כנזכר באדם ישר, וטעם הדבר כי שם היה המקום הראשון שנפלו בו מלכין קדמאין, כי כן כל דעת דאצילות שם היתה נפילתו, ולכן שם התחיל כח לתחילת השתלשלות עולמות הקליפה. וגם ידעת שאחר כך ירד הדעת עד סוף הבריאה ששם היכל לבנת הספיר שהוא יסוד דבריאה ומלכות בסוד העטרה. ועוד נודע מ"ש בזוהר שעמלק מחובר מבלעם ובלק דהיינו ע"מ מבלעם ול"ק מבלק, שהם מסיגי הבל וקין מן הימין והשמאל, והוא הנזכר לעיל ס"ה א', שור וחמור כלבא בישא נפיק מתרווייהו, שה"ס ו' מ"ו מתוך שור וחמור העולה כל"ב, וקראו כלבא בישא מפני שבלעם ובלק שהיו מסיגי הדעת היה בהם קצת לחלוחית ניצוצי טוב, אבל עמלק הוא חלק הרע הגמור שלהם כמ"ש הרב בפרשת בלק, וזש"ה (במדבר כד כ) ראשית גוים עמלק, וראה אמת הוא שעמלק הוא ראשית גוים, שכן שרשו מראש עולם הקליפות, אבל אין בו שום חלק טוב כי אחריתו, פי' הוא שמו שיוצא מאחרית בלעם ובלק, עדי אובד. ואם תמלא וי"ו מ"ם תמצא בל"ע הוא המלך הראשון מהקדמונים. ועוד מ"ם וי"ו בלע שני, אחד כנגד אחורי היכל הרצון ואחד כנגד אחורי לבנת הספיר. ועוד אם תכה ו' פעמים מ' גי' עמל"ק, וכן מ' פעמים ו' גי' עמל"ק, והוא כנגד לעילא ולתתא, דהיינו היכל הרצון ולבנת הספיר, והוא הוא פשיטות אותיות ו' מ' ו', כי הנה היכל הרצון כלול ו' היכלות, וכן לבנת הספיר, בסוד ו' רבתי וו' זעירא כנזכר אצלנו ו). וז"ש בכל סטרין, דהיינו ו"ק, וזה לעילא ולתתא. ואמנם מ' שבין ב' הווין הוא כנגד ד' היכלות שמן של הרצון ללבנת הספיר, שהם אהבה וזכות ונגה ועצם השמים. והרי שהיה רוצה לסתור כל הבנין הקדוש מצד הקדושה ולהסיר השפע לצד הטומאה בר מינן (רמ"ז).

וכתוב שם (שם כג) כי יהיה בך איש אשר לא טהור מקרה לילה.	בדרך כתיב הכא אשר קרך וכתיב התם (שם כג יא) כי יהיה בך איש אשר לא יהיה טהור מקרה לילה
ועל זה כתוב בבלעם ויקר אלהים אל בלעם ויקר לשון טמאה נקט ואם תאמר הרי כתוב אלהים אלא הקדוש ברוך הוא הזמין לו אותו מקום של טמאה להטמא בו באותה דרגה שהוא נדבק להטמא בה מה עשה בלעם הוא חשב באותם קרבנות לעלות למעלה מיד הזמין לו הקדוש ברוך הוא אותו מקום אמר לו הנה טמאה אליך כמו שראוי לך ועל זה ויקר אלהים אל בלעם.	ועל דא בבלעם כתיב (במדבר כג ד) ויקר אלהי"ם אל בלעם ויקר לישנא דמסאבא נקט ואי תימא הא כתיב[985] (&) אלהי"ם אלא קודשא בריך הוא אזמין ליה ההוא אתר דמסאבא לאסתאבא ביה בההוא דרגא דאיהו אתדבק לאסתאבא ביה מה עבד בלעם איהו חשיב באינון קרבנין לסלקא לעילא מיד זמין ליה קודשא בריך הוא ההוא אתר אמר ליה הא מסאבו לגבך כמה דאתחזי לך ועל דא ויקר אלהי"ם אל בלעם
כמו כן אשר קרך בדרך וגו' הזמין לך אותו הנחש הרע למעלה לטמא אותך בכל הצדדים ואלמלא שהתחזק משה למעלה ויהושע למטה לא יכלו לו ישראל ולכן שמר הקדוש ברוך הוא אותה שנאה לדורי דורות למה משום שחשב לעקר אות הברית ממקומה ולכן פקדתי בפקידה שהרי שם נרמז סוד האות הברית הקדושה.	כגוונא דא אשר קרך בדרך וגו' אזמין לגבך ההוא חויא בישא לעילא לסאבא לך בכל סטרין ואלמלא דאתתקף משה לעילא ויהושע לתתא לא יכילו ישראל ליה ובגין כך נטיר קודשא בריך הוא ההוא דבבו לדרי דרין מאי טעמא בגין דחשיב לאעקרא את קיימא[986] מאתריה[987] ובגין כך פקדתי בפקידה[988] דהא תמן אתרמיז רזא דאת קיימא קדישא[989]
בא וראה מה כתוב ויאמר שאול אל הקיני מי זה הקיני זה יתרו וכי מי נתן כאן את בני יתרו להיות דיורם בעמלק והרי היו שרויים ביריחו אלא הרי כתוב ובני קיני חתן משה עלו מעיר התמרים את בני יהודה מדבר יהודה וגו' וכשעלו משם שרויים היו בתחומו של עמלק עד לאותו זמן שבא שאול המלך שכתוב ויסר קיני מתוך עמלק.	תא חזי מה כתיב (&) ויאמר שאול אל הקני מאן קני דא יתרו וכי מאן יהיב בני יתרו הכא למהוי דיוריהון בעמלק והא ביריחו הוו שריין אלא הא כתיב (שופטים א טז) ובני קני חתן משה עלו מעיר התמרים את בני יהודה מדבר יהודה וגו' וכד עלו מתמן שרו בתחומא דעמלק עד ההוא זמנא דאתא שאול מלכא דכתיב (&) ויסר קני מתוך עמלק
משום שהרי בזמן שנמצאים רשעים (נענשו) אותם חסידים וצדיקים שנמצאים ביניהם נתפסים בחטאיהם והרי פרשוה כמו זה אלמלא אותה ערבוביה שהתחברו בהם בישראל לא נענשו ישראל על מעשה העגל.	בגין דהא בזמנא דחייביא אשתכחו (נ"א אתענשו) אינון חסידי וזכאי דמשתכחין בינייהו מתפסן בחוביהון והא אוקמוה כגוונא דא אלמלא ההוא ערבוביא דאתחברו בהו בישראל לא אתענשו ישראל על עובדא דעגלא
ובא וראה מה כתוב בראשונה מאת כל איש אשר ידבנו לבו להכליל את כולם משום שרצה הקדוש ברוך הוא לעשות	ותא חזי מה כתיב (&) בקדמיתא (שמות כה ב) מאת כל איש אשר ידבנו לבו לאכללא כלא בגין

985 פי' דמשמע שאלהים ממש הוא שדבר עמו ולא ס"א ותירץ אלא קב"ה אזמין ליה וכו', כלומר שאלהים הנז' בפ' הוא הקב"ה והקב"ה שלח לו ס"מ שהוא קרי וטומאה וזהו ויקר אלהים (מ"מ).

986 יסוד (מ"מ).

987 מלכות (מ"מ).

988 כי פקידה בנוק' (רח"ו).

989 פי' שבמלכות כלול היסוד שנקרא את קיימא (מ"מ).

את מעשה המשכן מכל הצדדים במח וקלפה ומשום שהיו אותם ערב רב עמהם נאמר מאת כל איש אשר ידבנו לבו להכלילם בין ישראל שהם מח וכולם הצטוו.	דבעא קודשא בריך הוא למעבד עובדא דמשכנא מכל סטרין במוחא וקליפא ובגין דהוו אינון ערב רב בגווייהו אתמר מאת כל איש אשר ידבנו לבו לאכללא לון בינייהו דישראל דאינון מוחא וכלהו אתפקדו
אחר כך סטה כל מין למינו ובאו אותם ערב רב ועשו את העגל וסטו אחריהם אותם שמתו וגרמו לישראל מות והרג אמר הקדוש ברוך הוא מכאן והלאה מעשה המשכן לא יהיה אלא רק מצדם של ישראל לבדם מיד ויקהל משה את כל עדת ישראל וגו' וכתוב אחריו קחו מאתכם תרומה לה' מאתכם ודאי ולא כראשונה שכתוב מאת כל איש אשר ידבנו לבו ויקהל משה וגו' מאיזה מקום הקהיל אותם אלא משום שהיו אותם ערב רב ביניהם הצטרך משה לכנסם וליחדם מביניהם.	לבתר סטא זינא לזיניה[990] ואתו אינון ערב רב ועבדו ית עגלא וסטו אבתרייהו אינון דמיתו וגרמו לון לישראל מותא וקטולא אמר קודשא בריך הוא מכאן ולהלאה עובדא דמשכנא לא יהא אלא מסטרא דישראל בלחודייהו מיד ויקהל משה את כל עדת בני ישראל וגו' וכתיב (&) בתריה קחו מאתכם תרומה ליהו"ה מאתכם ודאי ולא כקדמיתא דכתיב (&) מאת כל איש אשר ידבנו לבו ויקהל משה וגו' מאן אתר כניש לון אלא בגין דהוו אינון ערב רב בינייהו אצטריך משה לאכנשא לון וליחדא לון מבינייהו:
ויקהל משה רבי אבא פתח הקהל את העם האנשים והנשים והטף מה להלן כלל של כל ישראל אף כאן כלל של כל ישראל ומי הם ששים רבוא.	ויקהל משה רבי אבא פתח (דברים לא יב) הקהל את העם האנשים והנשים והטף מה להלן כללא דכלהו ישראל אוף הכא כללא דכלהו ישראל ומאן אינון שתין רבוא
רבי אלעזר פתח את הפסוק בישראל כשירד משה מהר סיני שכתוב וישמע יהושע את קול העם ברעה ויאמר אל משה קול מלחמה במחנה וישמע יהושע וכי יהושע שמע ומשה לא שמע אלא ודאי עד עכשיו יהושע לא היה יודע ומשה היה יודע אם כך מה זה ברעה אלא ברעה כתוב בה' שאותו קול היה בצד האחר ויהושע שהיה פני הלבנה התבונן באותו קול שהיה של צד הרעה מיד ויאמר אל משה קול מלחמה במחנה.	רבי אלעזר פתח קרא בישראל כד נחית משה מן טורא דסיני דכתיב (שמות לב יז) וישמע יהושע את קול העם ברעה ויאמר אל משה קול מלחמה במחנה וישמע יהושע וכי יהושע שמע ומשה לא שמע אלא ודאי עד השתא יהושע לא הוה ידע ומשה הוה ידע[991] אי הכי מהו ברעה אלא ברעה בה' כתיב[992] דההוא קלא בסטרא אחרא הוה ויהושע דהוה אנפוי דסיהרא אסתכל בההוא קלא דהוה דסטרא דרעה מיד ויאמר אל משה קול מלחמה במחנה
באותה שעה נשברו שני לוחות האבן שהיו בראשונה והרי בארנו שהם כבדו על ידו	בההיא שעתא אתברו תרין לוחי אבנא דהוו בקדמיתא והא אוקימנא דאינון אתייקרו על ידוי
	קצה/ב
ונפלו ונשברו למה משום שפרחו האותיות מתוך לוחות האבנים.	ונפלו ואתברו מאי טעמא בגין דפרחו אתוון מגו לוחי אבנין

990 עי' פרשת פקודי רכד שר' אבא חולק על ר"ח (מ"מ). עי' ח"ג רלז ע"ב בינצ"א ועי' לקמן קצז ע"א ורכד ע"א (לש"ו).

991 ופירש וישמע לשון הבנה אי הכי מאי ברעה דמשמע ששמע קול תרועה ואין פירושו וישמע הבנה (רח"ו).

992 פי' וישמע הבן שהקול זה ברעה (מ"מ).

בא וראה בארבע תקופות בשנה מתעורר קול בארבעת צדדי העולם באותו קול שהתעוררות הצד האחר מתעורר בו ואותה התעוררות הצד האחר נכנסת בין קול לקול ונחשך האור בקול שלמטה משום שלא הגיע האור של הקול שלמעלה לקול שלמטה אז מקדימה אותה התעוררות ונכנס בין זה לזה הנחש	תא חזי בארבע תקופין דשתא קלא אתער[993] בארבע סטרין דעלמא בההוא קלא אתערותא דסטרא אחרא אתער ביה וההוא אתערותא דסטרא אחרא עאל בין קלא לקלא[994] ואתחשך נהורא בקלא דלתתא ובגין דלא מטא נהורא דקלא דלעילא[995] לקלא דלתתא[996] כדין אקדים

[993] זה תבין ממה שביארתי בדרוש תיקון עון הגאוה והליצנות בסוד שם חלהים המקיף וע"ש. גם תעיין באדרת נשא דקכ"ח ע"ב איך הקליפין נכללין זה בזה ומתעלין עד שהם מפסיקין בין הסוד דדכורא אל היסוד דנוקבא הנק' נקודת ציון שבה ולוקחין השפע ההוא אבל לא שנאמר כי ח"ו נכנסין בתוך היסוד שלה והזהר אל תטעה בזה ח"ו (שער מאמרי רשב"י). מלכות (מ"מ).

[994] בין מלכות לז"א (מ"מ).

[995] ז"א (מ"מ).

[996] מלכות (מ"מ).

[997] כאשר הגוונין דעיינין הם מלובש בקליפין, וכן הגוונין דקשת הרי נעשה היחוד בצירוף הקליפין רחמ"ל, והרי הוא מכניס צלם בהיכל, ועליו נאמר (במדבר יט יג) את משכן ה' טימא, ע' זוה"ק (בראשית נג ע"א) ופ' ויקהל (קצה רע"ב ורג ע"ב) ופ' אחרי (עד ע"א עט ע"א) ופ' בלק (קצז ע"א) (דע"ה ח"ב פח ע"ג).

בעת שאין זכות ומעשים טובים בתחתונים, אסור אז לדחוק את עצמו לגרום היחוד דהזו"ן למעלה, כי הוא אז סכנה גדולה עצומה למאד, ובסוד (משלי ל כב) עבד כי ימלוך, שהוא סוד ביאת נחש על חוה (שבת קמו ע"א), ושפחה כי תירש גבירתה (משלי ל כג) רח"ל (ע' זוה"ק בראשית נג ע"א, אחרי עד ע"א עט ע"א, בלק קצז ע"א, תשא קצד ע"ב, ויקהל קצה ע"ב, וע' מאמרי רשב"י בדפוה"ח דף מ ע"ש בארוכה) (דע"ה ח"ב קה ע"ד).

[וז"ל המאמרי רשב"י: אמנם יען מצאנו בדברי חז"ל בענין הזה שתי בחי' אם בחינת נחש שבא על חוה הנקבה ואם בחי' שפחה כי תירש גבירתה ומזדווגת עם צדיק עליון כנז' בפ' בשלח בד"ס סוף ע"ב בפ' ויאמר אם שמע תשמע כו' וזה ביאורם כי כאשר ישראל חוטאי' ועולה הפגם עד ז"א כפי ערך החטא ההוא ואז נכללים הקלי' עד בחי' שם אלהים קדושים שמחוץ לז"א ויש יכולת לזכר של הקלי' להדבק ולכלול עצמו עם שם אלהים קדושים המקיף ביסוד דז"א וכאשר מזדווג עם נוקביה אז נחשב כי הנחש בא על חוה וטעמה טעם מר ממות וכאשר החטא אינו כל כך חמור ואינו פוגם רק בנוקבא דז"א אז הנקבה של הקליפה לבדה יש בה כח להכלל ולהאחז בשם אלהים קדושים אשר בנקו' ציון שהוא יסוד הנקבה ואז נאמר ושפחה כי תירש גברתה כי היסוד הזכר משפיע לחוץ ויונקת משם השפחה הטמאה וזכור שתי בחינות אלו אבל כבר הודעתיך כי ח"ו אין הכינה לומר שהקליפה עצמה עולה עד שם לא בז"א ולא בנוקביה ח"ו רק שבערך שנכללין הקליפות ההם באותו אלהים קדושים אשר עומד מחוץ לספירות מסוף העשיה עד רום האצילות לכן אנו אומרים כי ח"ו נחשב זה כאלו ח"ו בא נחש על חוה או כאלו שפחה תירש גבירתה וזהו סוד מ"ש בפ' ויקהל דקצ"ה ע"ב ענין נחש דפתי לאחת' ועאל בין קלא לקלא כו' והם יסוד שבה ומפסיקין ועומדין בין זה לזה ולוקחים השפע ע"ד הנז']

אמנם הנה סוד ביאת נחש על חוה הנה הוא סוד עמוק נורא מאד, והוא בספד"צ (פ"ג כז ע"א) שאמר שם אי אתבסמו דינין בעא עתיקא, אתא חויא על נוקבא, וקינא דזוהמא אתקנין בגווה למעבד מדורא בישא דכתיב ותהר ותלד את קין קינא דמדורא דרוחין בישין ועלעולין וקטפורין[997]. והם הג' קליפין: אף, וחמה, ומשחית, כמ"ש הגר"א שם (כז ע"ב ד"ה ואמר ותהר). ואמרו על זה באד"ר (קמג ע"א) תאנא בצניעותא דספרא, בעא עתיקא קדישא למחזי אי אתבסמו דינין ואתדבקו תרין אלין דא בדא (ר"ל שהתחבר את הזו"ן להזדווג יחד), ונפק מסטרא דנוקבא דינא תקיפא דכתיב והאדם ידע את חוה אשתו, (ומזה נעשה ג"כ זווג בהזו"ן למעלה) ותהר ותלד את קין ולא הוה יכיל עלמא למסבל משום דלא אתבסמת, וחויא תקיפא אטיל בה זוהמא דדינא קשיא, ובג"כ לא הוה יכיל לאתבסמו, וכד נפיק דא קין מסטרא דנוקבא, נפק תקיף קשיא תקיף בדינוי קשיא בדינוי, כיון דנפק אתחלשת ואתבסמת. בתר דא אפיקת אחרא בסימא יתיר כו'[997]. וע' עוד בזה בפ' בראשית (נד ע"א) ובפ' ויקהל (דף קצה ע"ב, ודף רג ע"ב) ופ' אחרי (עט ע"א). והענין בזה הוא כי נודע הוא שכל שורש הקליפות והחיצונים הוא באורות הגבורות, ושם הם נאחזים ויונקים. אמנם כשהגבורות הם נמתקים ומתבסמים בחסדים, אז אדרבה הוא שהם שורפים ומכלים את הקליפות כולם. אבל כשהם לא נמתקו בחסדים, אז נאחזים הקליפות בהם ויונקים מהם, ומתגברים לעשות רע בכל כחם (דע"ה ח"ב קמו ע"ד).

ע' עוד (אחרי מות עט ע"א) ופ' נח (סד ע"א) ופ' בשלח (ס סע"ב) ופ' תשא (קצד ע"ב) ויקהל (דף קצה רע"ב ודף רג ע"ב) בלק (קצז ע"א) אד"ז (רצ ע"ב) (דע"ה ח"ב קנה ע"א).

שמפתה את האשה ונוטל אור ואותו קול הוא קול מלחמה קול רעה וזהו ברעה.	ההוא אתערותא ועאל בין דא לדא נחש[997] דמפתי לאתתא[998] ונטיל נהורא וההוא קלא הוא קול מלחמה קול רעה ודא איהו ברעה
ועל זה שמע יהושע ולא משה משום שנטלה אותה רעה את אור הלבנה שאחז בה יהושע ומשה שהיה אחוז בשמש לא שמע וכל האור של ישראל כולם נחשך משום אותה רעה שנדבקה בהם כיון שמחל הקדוש ברוך הוא על חטאיהם אז ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אלהם אלה הדברים וגו' שהרי אותו ערב רב העבר מהם.	ועל דא שמע יהושע ולא משה[999] בגין דנטל ההוא רעה נהורא דסיהרא דהוה אחיד בה יהושע ומשה דהוה אחיד בשמשא לא שמע וישראל כלהו אתחשך נהורא דילהון בגין ההוא רעה דאתדבקת בהו כיון דמחל קודשא בריך הוא חוביהון כדין ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים וגו' דהא ההוא ערב רב אתעבר מנייהו
רבי אלעזר ורבי יוסי היו יושבים לילה אחד ומתעסקים בתורה טרם שנחלק הלילה בין כך קרא הגבר ברכו ברכה (אמר לו רבי אלעזר כעת הוא הזמן שהקדוש ברוך הוא נכנס בגן עדן להשתעשע עם הצדיקים אמר לו רבי יוסי למה משתעשע הקדוש ברוך הוא) בכה רבי אלעזר ואמר בא וראה עד כאן זעזע הקדוש ברוך הוא שלש מאות ותשעים רקיעים והכה בהם ובכה על חרבן בית המקדש והוריד שתי דמעות לתוך הים הגדול ונזכר בבניו מתוך בכיה.	רבי אלעזר ורבי יוסי הוו יתבי ליליא חד וקא מתעסקי באורייתא עד לא אתפליג ליליא אדהכי קרא גברא בריכו ברכתא[1000] (אמר ליה רבי אלעזר השתא הוא זמנא דקודשא בריך הוא עאל בגנתא דעדן[1001] לאשתעשעא עם צדיקייא אמר ליה רבי יוסי אמאי משתעשע קודשא בריך הוא) בכה רבי אלעזר ואמר תא חזי עד השתא קודשא בריך הוא אזדעזע תלת מאה ותשעין רקיעין[1002] ובטש בהו ובכה על חרבן בי מקדשא ואוריד אתרין דמעין[1003] לגו ימא רבא ואדכר לבנוהי מגו בכיה
משום שהלילה נחלק לשלשה צדדים בשתים עשרה שעות שהיו רשומים בו ואם נוספות שעות הלילה אותן שעות	בגין דלתלת סטרין אתפלג ליליא בתריסר שעתי דהוו רשימין ביה ואי אתוספן שעתי בליליא

---

998 לקמן רג ע"ב אחרי מות עט ע"א ועי' מאמרי רשב"י באד"ר לא ע"ג (לש"ו).

999 משה הוא למעלה בז"א ולא הגיע לו שום פגם לכך לא שמע (מ"מ).

1000 הנותן לשכוי בינה (מ"מ).

1001 פי' זווג יעקב ולאה (מ"מ).

1002 כמנין שמי"ם וכמנין שכינה (מ"מ).

1003 הם ש"ך ופ"ר בים החכמה דהיינו מלכות החכמה (רח"ו).

אמנם הנה הענין דשתי דמעות הם נזכר בזוה"ק בכ"מ, בהקדמת זוהר בראשית (דף ד רע"ב) ובפ' שמות (יח ע"א ודף יט סע"א ורע"ב) ופ' ויקהל (קצה ע"ב וקצו ע"א). וראיתי בספר אור החמה פ' שמות הנז' הובא שם דברי הרח"ו ז"ל, וכן דברי הרמ"ק ז"ל, ופירשו שניהם כי מ"ש שהקב"ה מוריד שתי דמעות לים הגדול, הוא ע"ד שכתוב (שיה"ש ו יא) אל גינת אגוז ירדתי. ואמרו בזוה"ק (שמות טו ע"ב) כי מה דאמר ירדתי, הוא ע"ד שאומרים ירד פלוני למרכבה, וכן הוא הכוונה כאן, כי האי ירידה עלייה הוא, שעולין הב' דינין להמ"ס, ושם הם נמתקין, כי מיתוק הדינין הוא לעולם ע"י עלייתן בשרשם כנודע. וזהו שאמרו שהקב"ה מוריד שתי דמעות לים הגדול, ור"ל שעולין להמ"ס שהיא הימא רבא, ושם הם נמתקין. וכן פי' הרמ"ק עוד בפ' ויקהל (קצו ע"א), אמנם בהגהות מהרח"ו ז"ל על גליון הזוהר שם (קצה ע"ב) פי' בדרך אחר ע"ש. ונראין דברי הרח"ו והרמ"ק ז"ל אשר בספר אור החמה, ובפרט המ"ס ששם הוא עומק מחשבתו ית"ש, והיא נקרא בספר יצירה (פרק א מ"ה) עומק אחרית, שהיא סוף הכל, שבה ישובו כולם, וכמ"ש בספד"צ (פרק א ד ע"ב) ביה סליקו וביה סלקן כו'. הנה נופל שם היטיב לשון ירידה, כי כל עניינה הוא ע"ש העתיד, על תכלית העתיד בסוף הזמן האחרון, ולכן אמרו לשון ירידה הגם שאותו ירידה עלייה היא. אמנם ענין {צג ע"ג} העלייה הוא בענינו, ר"ל שנכללין בשרשם אשר בהמ"ס, ועי"ז הם מתבסמין ונמתקין (דע"ה ח"ב צג ע"ב).

שנוספו הן של היום ולא נחשבות מהלילה פרט לשתים עשרה שהן שלו ואותן שתים עשרה נחלקות לשלשה צדדים ושלשה מחנות של מלאכים קדושים נחלקו (התמנו) באותם שלשה צדדים.	אינון שעתי דמתוספאן דיממא אינון ולא אתחשיבו מליליא בר תריסר דאינון דילה[1004] ואינון תריסר אתפלגו לתלת סטרין ותלת משריין דמלאכין קדישין אתפלגו (ס"א אתמנון) באינון תלת סטרין:
מחנה ראשון ממנה בארבע שעות ראשונות של ראשית הלילה לשבח את אדונם ומה הם אומרים לה' הארץ ומלאה וגו' כי הוא על ימים יסדה וגו' מי יעלה בהר ה' וגו' נקי כפים ובר לבב וגו' למה של זה משום שכאשר הלילה פורש כנפיו על העולם אז כל בני העולם טועמים טעם המות ויוצאת נשמתם לעלות למעלה ואותם מלאכים עומדים ואומרים מי יעלה בהר ה' הר ה' זה הר הבית מקום קדשו זה עזרת ישראל כדוגמא שלמעלה כך גם למטה.	משרייא קדמאה אתמנא בארבע שעתי קמייתא דשירותא דליליא לשבחא למאריהון ומה קאמרי (תהלים כד א) ליהו"ה הארץ ומלאה וגו' כי הוא על ימים יסדה וגו' מי יעלה בהר יהו"ה וגו' נקי כפים ובר לבב וגו' מאי טעמא דא בגין דכד ליליא פריש גדפוי על עלמא כדין כל בני עלמא טעמין טעמא דמותא ונפקי נשמתייהו לסלקא לעילא ואינון מלאכין קיימין וקא אמרי מי יעלה בהר יהו"ה הר יהו"ה דא הר הבית[1005] מקום קדשו דא עזרת ישראל[1006] כגוונא דלעילא הכי נמי לתתא
משום שבכל רקיע ורקיע כמה ממונים וכמה שרים עומדים שם וכשהנשמות יוצאות רוצות לעלות למעלה ואם אינן זוכות דוחים אותן החוצה והולכות ומשוטטות בעולם ולוקחים אותן כמה קבוצות של רוחות ומודיעים להם דברים כוזבים ולפעמים דברי אמת ממה שעתיד לבא בזמן הקרוב כמו שבארוה.	בגין דבכל רקיעא ורקיעא כמה ממנן וכמה סרכין קיימין תמן וכד נשמתין נפקין בעאן לסלקא לעילא ואי לא זכיין אינון דחיין לון לבר ואזלין ושאטין בעלמא ונטלין לון כמה חבילי טהירין ואודעין לון מלין כדיבן ולזמנין מלין דקשוט ממה דאתי לזמן קריב כמה דאוקמוה
ואותן נשמות הצדיקים הולכות ומשוטטות למעלה ופותחים להם פתחים ומעלים אותן לתוך אותו מקום שנקרא הר ה' כמו הסוד של הר הבית למטה ומשם נכנסים לתוך אותו מקום שנקרא מקום קדשו ששם נראות כל הנשמות לפני אדונם כמו כן אותו מקום שנראו ישראל לפני הקדוש ברוך הוא המקום שנקרא עזרת ישראל בשעה שהנשמות עומדות שם אזי שמחת רבונם היא לתקן בהם המקום שנקרא קדש הקדשים ושם	ואינון נשמתין דצדיקייא אזלין ושאטן לעילא ופתחין לון פתחין וסלקין לון לגו ההוא אתר דאקרי הר יהו"ה כגוונא דרזא דהר הבית לתתא ומתמן עאלין לגו ההוא אתר דאקרי מקום קדשו דתמן אתחזיין כל נשמתין לקמי מאריהון כגוונא דא ההוא אתר דאתחזון ישראל קמי קודשא בריך הוא אתר דאקרי עזרת ישראל בשעתא דנשמתין קיימין תמן כדין חדוה דמאריהון לאתתקנא בהו אתר דאקרי קדש הקדשים[1007] ותמן רשימין כל עובדיהון וזכוון דלהון[1008]:

[1004] י"ב אותיות אדנ"י (רח"ו).
[1005] בריאה (רח"ו).
[1006] מלכות כנגד נהי"ם (רח"ו).
[1007] יסוד דנוק' (רח"ו).
[1008] בסוד מ"ן (רח"ו).